

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania J. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Elblągu
o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 maja 2025 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 10 sierpnia 2023 r., sygn. akt III AUa 472/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 10 sierpnia 2023 r., sygn. akt III AUa 472/23, Sąd Apelacyjny w Gdańsku – w sprawie z odwołania J. W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Elblągu – zmienił zaskarżony apelacją organu rentowego wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Elblągu z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt IV U 814/22, i oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z dnia 14 listopada 2022 r., w której ZUS Oddział w Elblągu odmówił ubezpieczonemu J. W. prawa do rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4

k.p.c.) „z uwagi na treść podstaw kasacyjnych powołanych w pkt 1 oraz pkt 2 podstaw niniejszej skargi”. W ocenie skarżącego Sąd Apelacyjny w Gdańsku wydał zaskarżony wyrok w oparciu o niezasadne przekonanie, że skarżący w okresie świadczenia pracy od 22 listopada 1978 r. do 28 lutego 1992 r. oraz od 1 marca 1992 r. do 31 grudnia 2004 r. na stanowisku monter instalacji gazu bezprzewodowego oraz monter i kierowcy gazu propan - butan do odbiorców indywidualnych w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w B., które z czasem zostało przekształcone w E. sp. z o.o. nie stanowiło pracy w warunkach szkodliwych, co w konsekwencji skutkowałoby przyznaniem prawa do rekompensaty od dnia 1 września 2022 r. Nie sposób wykluczyć, że w przypadku przeprowadzenia dowodów zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym w sprawie mógłby zapaść wyrok o innej treści niż zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego - z uwagi na konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego, a następnie dokonania przez Sąd drugiej instancji ponownej oceny dowodów zebranych i przeprowadzonych w postępowaniu oraz ponownego dokonania, w oparciu o całokształt materiału dowodowego, ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Wbrew stanowisku Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdził okoliczności wskazywane przez ubezpieczonego w zakresie kwestionowanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych okresu pracy w warunkach szkodliwych. Prace wykonywane przez ubezpieczonego w spornych okresach, związane z rozładunkiem, załadunkiem, magazynowaniem oraz transportem gazu w butlach, jak również z podłączeniem butli i sprawdzaniem szczelności instalacji, należy kwalifikować jak prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie surowców wybuchowych, wymienione w dziale IV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Stanowisko Sądu wskazujące na orzecznictwo Sądu Najwyższego, w niniejszej szczególnej sprawie nie może mieć zastosowania. Oparcie rozstrzygnięcia Sądu wyłącznie na okoliczności, iż J. W. dokonywał przewozu gazu w butlach nie zaś gazu płynnego jest niedopuszczalne i przekracza granice wyznaczone w art. 233 k.p.c. czyniąc ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego dowolną. Zastosowanie przez Sąd prawa materialnego do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego oznacza wadliwą subsumpcję tego

stanu do norm prawnych wynikających z przepisów prawa materialnego, co w konsekwencji wywiera wpływ na prawidłowość zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1) oddalenie skargi kasacyjnej oraz o: 2) zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W odpowiedzi nie zawarto odpowiedniego wniosku strony co do trybu tzw. „przedsądu” (por. art. 398⁹ k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywana skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony twierdzeniem, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06,

LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Strona skarżąca w uzasadnieniu wniosku skupiła się na gołosłownej polemice ze stanowiskiem zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w zakresie jego podstawy faktycznej, jak i w zakresie oceny prawnej – podstaw bardzo szeroko przedstawionych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd drugiej instancji uwzględnił w swojej ocenie to, że ubezpieczony z dniem 22 listopada 1978 r. rozpoczął pracę w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w B., które z czasem zostało przekształcone w E. Sp. z o.o. Ponieważ w B. nie było zakładu gazowniczego, przedsiębiorstwo zajmowało się między innymi dowozem gazu w butlach do odbiorców indywidualnych, gospodarstw domowych. Skarżący został zatrudniony na stanowisku monteru gazu bezprzewodowego. Do jego obowiązków należało rozładowywanie dostaw butli z gazem przywożonych z Ł. lub R. i przenoszenie ich do magazynu. Ponadto, w celu realizacji zamówień, skarżący pobierał butle z magazynu, ładował je na samochód i rozwoził do klientów, gdzie następnie sprawdzał szczelność instalacji, montował nową butlę i ponownie sprawdzał szczelność instalacji. Rozwoził również duże butle techniczne o pojemności 30 litrów. Poza butlami gazowymi skarżący zajmował się instalacją kuchenek gazowych, piecyków gazowych, dużych taboretów z palnikami i punktów grzewczych. W magazynie napełniał również gazem małe butle turystyczne oraz brał udział w wyjazdach awaryjnych, gdy ulatniał się gaz. Skarżący zabezpieczał wówczas nieszczelną butlę, instalował nową butlę, a nieszczelną przywoził do magazynu.

Oceniając przedstawione ustalenia Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 14 kwietnia 2015 r., II UK 214/14 i z dnia 12 lutego 2020 r., II UK 277/18. Zdaniem Sądu Najwyższego butla z gazem propan-butan używana w gospodarstwach domowych nie jest materiałem wybuchowym. Praca ubezpieczonego na stanowisku monteru instalacji urządzeń do gazu bezprzewodowego oraz monteru i kierowcy gazu propan - butan nie była pracą w szczególnych warunkach ani w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów, ani w rozumieniu wykazu prac w szczególnych warunkach stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Nie została ona umieszczona ani w Dziale IX (w gospodarce komunalnej) wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia z 1983 r., ani też w Dziale IX (w gospodarce komunalnej) załącznika do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w

szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz.Urz. MB Nr 3. poz. 6). Praca na stanowisku kierowcy samochodu - montera butli gazowych nie mieści się także w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 1983 r., w Dziale IV obejmującym przemysł chemiczny. Nie budziło wątpliwości, że wnioskodawca nie pracował ani przy produkcji gazów technicznych i napełnianiu butli tymi gazami, ani nie można uznać, że transportował produkt wybuchowy. Gazy techniczne, a zwłaszcza propan-butan, który przewoził wnioskodawca należą do niebezpiecznych materiałów wybuchowych tylko, gdy pozostają w postaci płynnej; także opary tych gazów są trujące. Jednak praca przy samym przewożeniu i montowaniu szczelnie zamkniętych i zaplombowanych butli z gazem nie naraża pracownika na niebezpieczeństwo wybuchu. Sąd drugiej instancji podkreślił, że mieszanka gazu propan-butan bywa nazywana gazem LPG - przechowywany on jest w postaci ciekłej. W gospodarstwach domowych stanowi alternatywę dla energii elektrycznej i oleju opałowego, nie jest klasyfikowany jako substancja niebezpieczna dla środowiska. Propan i butan są gazami palnymi, natomiast granica wybuchowości gazu w mieszaninie z powietrzem wynosi od 2,1 do 9,5%.

Sąd drugiej instancji – uwzględniając przedstawione wyżej stanowisko Sądu Najwyższego w zakresie omawianej kwestii – uznał, że w sytuacji, gdy okres zatrudnienia ubezpieczonego w E. Sp. z o.o. w okresach od 22 listopada 1978 r. do 29 lutego 1992 r. oraz od 1 marca 1992 r. do 31 grudnia 2004 r. na stanowisku montera instalacji urządzeń do gazu bezprzewodowego oraz montera i kierowcy gazu propan - butan nie może być uznany jako praca w warunkach szczególnych, oznacza to, że ubezpieczony nie posiada 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej tj. 1 stycznia 1999 r. i nie spełnia przesłanki przyznania prawa do spornego w sprawie świadczenia – prawa do rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach.

Skarżący w twierdzeniach uzasadnienia wniosku nie uwzględnił stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie oceny spornej w sprawie kwestii. Wbrew twierdzeniom uzasadnienia wniosku powołane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stanowisko Sądu Najwyższego – określające płaszczyznę interpretacyjną spornej w rozpatrywanej kwestii – zostało prawidłowo uwzględnione przez Sąd

Apelacyjny w Gdańsku. Skarżący nie przedstawił przekonującej argumentacji polemicznej, którą zakwestionowałby prawidłowość powołanego stanowiska judykatury w zakresie omawianej kwestii.

Nie ma także – sugerowanej w uzasadnieniu wniosku – „dowolności” przy ocenie materiału dowodowego sprawy dokonanej przez Sąd drugiej instancji. Wbrew twierdzeniom uzasadnienia wniosku Sąd drugiej instancji z zachowaniem reguł określonych w art. 382 oraz art. 378 § 1 k.p.c. ocenił bardzo szczegółowo całość materiału dowodowego sprawy, a ocenie tej dał wyraz z precyzyjnym uzasadnieniem.

Poza prostą negacją zaskarżonego rozstrzygnięcia skarga kasacyjna nie zawiera argumentacji wykazującej walor oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[a.ł]